

11. Interpelácia poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky S. Gaborčákovej na ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky J. Richtera podaná 13. marca 2018 vo veci plnenia Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na roky 2016 - 2020 v časti politiky sociálneho poistenia

Soňa Gaborčáková
poslankyňa NR SR

SEKRETARIÁT PREDSEDU NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY		
Dátum zaevidovania: 13-03-2018		
Číslo spisu: PREDS-163/2018		
Listy: 11-	Prilohy: 14	
RZ	ZH	LU

Bratislava, 12. marca 2018

Vážený pán minister,

v súlade s článkom 80 Ústavy Slovenskej republiky a § 129 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „rokovací poriadok“) si Vám dovoľujem podať interpeláciu vo veci plnenia programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na roky 2016 – 2020 (ďalej len „Programové vyhlásenie vlády“) v časti politiky sociálneho poistenia.

V Programovom vyhlásení vlády sa v oblasti sociálnej politiky uvádza, že vláda Slovenskej republiky si uvedomuje, že je potrebné naďalej zameriavať pozornosť na poberateľov nízkych dôchodkov a zlepšovať ich životnú situáciu. **Vláda Slovenskej republiky sa ďalej zaväzuje zvýšiť informovanosť ľudí o ich súčasných a budúcich nárokoch na dôchodok, a to v celom dôchodkovom systéme. Zároveň zabezpečí primeranosť a kvalitu poskytovaných informácií s cieľom ľahšie sa rozhodnúť o svojom zabezpečení v starobe. Vláda Slovenskej republiky mieni pokračovať v podpore dobrovoľného sporenia na dôchodok tak, aby občan mohol získať vyšší doplnkový dôchodok v budúcnosti.** Úspory z dobrovoľných dôchodkových schém sú a stále viac budú dôležitým zdrojom zvýšenia životnej úrovne na dôchodku.

Optimalizované procesy verejnej správy by mali byť podporované prostriedkami informačno-komunikačných technológií, čím budú napĺňané ciele informatizácie spoločnosti. Pri realizácii projektov informatizácie spoločnosti bude vláda Slovenskej republiky presadzovať služby orientované na verejnosť v zmysle novej Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy tak, aby sa zjednodušila a zrýchlila komunikácia občana so štátnou správou.

Vláda Slovenskej republiky sa zaväzuje prijať také opatrenia, vďaka ktorým bude štát kombináciou primeraných nástrojov postupne zvyšovať vlastnú schopnosť architektonického a programového riadenia informatizácie verejnej správy.

V zmysle Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy Slovenskej republiky, občan, ktorý ešte nesplnil podmienky pre priznanie starobného, predčasného starobného, invalidného, výsluhového, predčasného výsluhového alebo invalidného výsluhového dôchodku bude môcť kedykoľvek využiť personalizované služby týkajúce sa výpočtu jeho

dôchodku ešte pred samotným požiadanim o dôchodok a následne jednoducho požiadať o dôchodok.

Vláda Slovenskej republiky bude zároveň podporovať aj výskum na vysokých školách ako nevyhnutný predpoklad zabezpečenia kvality vysokoškolského vzdelávania, osobitne doktorandského štúdia ako jeho najvyššieho stupňa.

Sociálna poisťovňa 8. februára 2018 vyzvala poistencov v preddôchodkovom veku, aby sa o svoju evidenciu období začala zaujímať aspoň rok pred odchodom do dôchodku: *„Sociálna poisťovňa odporúča poistencom v preddôchodkovom veku, aby sa začali o doklady, potrebné k žiadosti o dôchodok, zaujímať približne rok pred jej podaním. V pobočke Sociálnej poisťovne, resp. prostredníctvom žiadosti o výpis z individuálneho účtu poistenca si každý môže v predstihu overiť, či má Sociálna poisťovňa v informačnom systéme zaevidované všetky údaje o obdobiach jeho zamestnania i výške zárobkov. Urýchlí to neskôr výpočet dôchodku a ušetrí ho to od „prekvapenia“, že sa mu určité obdobie nezapočíta a dôchodok bude mať nižší.“*

S účinnosťou od 1. januára 2017 Sociálna poisťovňa určila povinnosť zamestnávateľov posilať evidenčné listy zamestnancov elektronicky prostredníctvom systému elektronických služieb SES.

V zmysle § 1 písm. a) zákona č. 305/2003 o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o e-Governmente“) tento zákon upravuje niektoré informačné systémy pre výkon pôsobnosti orgánov verejnej moci v elektronickej podobe. V zmysle § 17 ods. 1 zákona o e-Governmente je orgán verejnej moci povinný uplatňovať výkon verejnej moci elektronicky podľa tohto zákona, pričom túto povinnosť nemá, ak ide o úkony v konaní o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach osôb v taxatívne uvedených prípadoch.

Na rozdiel od vyššie uvedených prísľubov vlády Slovenskej republiky uvedených v Programovom vyhlásení vlády nie je od 1. 1. 2008 v zmysle § 15 zákona č. 461/2003 o sociálnom poistení v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) doktorand povinne dôchodkovo poistení a preto sa obdobie doktorandského štúdia doktorandovi neráta ani ako doba poistenia pre účely nároku na jednotlivé dávky, teda ani v budúcnosti na dôchodkové dávky. Doktorand sa síce môže dobrovoľne poistiť, nazdávam sa, že takáto možnosť by mala platiť len pre doktorandov, ktorý toto štúdium realizujú externe, interní doktorandi by mali byť povinne dôchodkovo poistení a toto poistenie by za nich mal platiť štát, ak to s podporou vedy a výskumu na vysokých školách vláda Slovenskej republiky myslí vážne.

Podobne, výzva Sociálnej poisťovne, aby sa poistenci začali zaujímať o svoj dôchodok aspoň rok pred odchodom dôchodku sa javí byť nedostatočná, pretože získanie potrebných potvrdení a iných dokladov na účely započítania dôchodkového obdobia a vypočítania výšky dôchodku, najmä v súvislosti so zamestnaním v zahraničí alebo aj na Slovensku u zamestnávateľov, ktorí ukončili svoju činnosť, môže byť rok pred odchodom do dôchodku zložitý. Navyše, aj praktická skúsenosť je taká, že Sociálnej poisťovni terajšia právna úprava neumožňuje, aby poistenec, ktorý má potrebné doklady k dispozícii skôr ako rok pred dôchodkom, mohol tieto doklady predložiť Sociálnej poisťovni aj skôr ako len rok pred dôchodkom a tak zistiť, či sú postačujúce na účely započítania dôchodkového obdobia

a výpočtu výšky dôchodku v budúcnosti. Je to nepochopiteľné, keďže poistenci už v súčasnosti majú v Sociálnej poisťovni vedený vlastný elektronický účet a podľa môjho názoru je takýto stav v rozpore s tým, čo sa vláda Slovenskej republiky zaviazala dosiahnuť v oblasti elektronizácie verejnej správy. Pritom aj z ľudského hľadiska je poistencovi ľahšie aktualizovať si svoj dôchodkový účet v Sociálnej poisťovni v priebehu svojho pracovného života, ako na jeho sklonku, a je zarážajúce, že takýto spôsob platná legislatíva neumožňuje.

Za informatizáciu verejnej správy už Slovenská republika zaplatila vyše miliardu eur, avšak jej potenciál ostal nenaplnený. V súvislosti s vyššie uvedeným, povinnosť, aby zamestnávateľia zasielali evidenčné listy len v elektronickej forme nevyrieši všetkých zamestnávateľov a určite nie tých zahraničných.

Osobitnou otázkou je úprava postavenia poistencov, ktorí boli v určitých obdobiach svojho pracovného života nezamestnaní. Do 31. 12. 2000 sa takémuto poistencovi započítavalo na účely dôchodku celé obdobie nezamestnanosti. Do 1. 1. 2001 do 31. 12. 2003 sa započítava toto obdobie už len vtedy, ak poistenec poberal podporu (dávky) v nezamestnanosti a od 1. 1. 2004 sa už ani poberanie dávky v nezamestnanosti nezapočítava do obdobia dôchodkového poistenia, pričom poistenec má možnosť dobrovoľne sa poistiť. V nadväznosti na vyššie uvedené sa nazdávam, že zápočet období by mal byť možný vo všetkých prípadoch, ak sa poistenec dobrovoľne poistí, a to aj spätne, a zároveň takáto možnosť doplatenia si chýbajúcich období by mala byť možná priebežne v rámci aktualizácie elektronického dôchodkového účtu poistenca. V princípe by priebežná aktualizácia elektronických dôchodkových účtov o zápočet chýbajúcich období a ich prípadné doplatenie vo všetkých prípadoch napomohla mnohým poistencom rozhodnúť sa o čase odchodu do dôchodku a výške ich dôchodku skôr ako až rok pred odchodom do dôchodku, kedy sa už mnohé veci zmeniť nedajú a aj chýbajúce doklady ťažšie zaobstarávajú, najmä z cudziny.

Vláda Slovenskej republiky, ktorá sa rozhodla bojovať s nízkymi dôchodkami, zlou životnou situáciou ich poberateľov a zvýšiť záujem o dobrovoľné dôchodkové poistenie, robí len málo preto, aby sa tak stalo. Priebežná aktualizácia dôchodkového účtu poistenca v dobe e-Governmentu nie je možná, doplatenie poistného za chýbajúce obdobia, a to aj spätne, nie je možné rovnako, resp. len v zákonom taxatívne uvedených prípadoch.

Na základe vyššie uvedeného sa preto na Vás, pán minister, obraciam formou tejto interpelácie a dovoľujem si Vás požiadať o vysvetlenie a zodpovedanie nasledujúcich otázok:

1. *Vzhľadom k tomu, že Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ako ústredný orgán štátnej správy Slovenskej republiky, zastrešujúci v rámci svojich kompetencií aj oblasť sociálneho poistenia, Vás žiadam, aby ste nám objasnili, aké kroky ste vykonali na zabezpečenie informatizácie dôchodkového poistenia, osobitne s prihliadnutím na možnosť priebežnej aktualizácie dôchodkového účtu poistenca v Sociálnej poisťovni o zápočet chýbajúcich období dôchodkového poistenia a možnosť (aj spätného) doplatenia si takýchto chýbajúcich období formou dobrovoľného dôchodkového poistenia?*

2. *Plánujete umožniť priebežnú aktualizáciu dôchodkového účtu poistenca v Sociálnej poisťovni a priebežné dobrovoľné doplatenie si chýbajúceho dôchodkového obdobia poistencom za akékoľvek obdobie, a to aj spätne (napr. obdobie nezamestnanosti, doktorandské štúdium)?*
3. *Mienite podporiť vedu a výskum na vysokých školách aj tým, že by za interných doktorandov platil poistné na dôchodkového poistenie štát, a to aj s prípadným obmedzeniami (napr. len jedno doktorandské štúdium, len do určitého veku a pod.)?*

S úctou

Soňa Gaborčáková

Vážený pán

Ján Richter

minister práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Špitálska 4, 6, 8

816 43 Bratislava